

ASPECTE CONTABILE PRIVIND EXECUTAREA BUGETELOR SĂTEȘTI (ORĂȘĂNEȘTI)

Mihail NANI, dr., conf. univ., ASEM

Les budgets rustiques / urbains, en tant que budgets locaux, représentent un anneau important dans le système des finances publiques de la République de Moldova. La comptabilisation des opérations économique – financières portant sur l'exécution des budgets rustiques / urbains assure l'utilisation des finances publiques locaux conformément aux prévisions légales.

Fiecare administrație sătească / orășenească dispune de un buget sătesc / orășenesc, care anual este aprobat de consiliul sătesc / orășenesc.

Evidența contabilă a executării bugetelor sătești / orășenești este reglementată de **Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor Nr. 94 din 19.07.2010** (În continuare – Instrucțiunea Nr. 94 din 19.07.2010).

Evidența executării bugetelor sătești / orășenești are următoarele **sarcini**:

- evidența veniturilor încasate în bugetul sătesc / orășenesc;
- evidența cheltuielilor efectuate din bugetul sătesc / orășenesc;
- evidența executării bugetelor instituțiilor publice finanțate din bugetul sătesc / orășenesc;
- evidența decontărilor reciproce între bugetul sătesc / orășenesc și bugetul raional / municipal;
- asigurarea integrității patrimoniului aflat în administrare;
- întocmirea și prezentarea la termenii stabiliți direcțiilor financiare raionale / municipale a rapoartelor privind executarea bugetelor sătești / orășenești.

Primăriile sătești / orășenești dispun în trezoreria teritorială de un cont trezorerial de cheltuieli (cont curent) al bugetului sătesc / orășenesc, în care se păstrează mijloacele bănești ale bugetului sătesc / orășenesc.

Pentru evidența mijloacelor bănești în contul trezorerial de cheltuieli este destinat contul de activ **107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului”**. În **debit** – încasarea veniturilor, împrumuturilor bugetare primite de la bugetul raional / municipal, mijloacele primite de la bugetul raional / municipal. În **credit** – finanțarea instituțiilor publice, rambursarea veniturilor încasate în plus contribuabililor, mijloacele transmise bugetului raional / municipal, rambursarea împrumutului bugetar bugetului raional / municipal. **Soldul debitor** – disponibilul bănesc în contul trezorerial de cheltuieli.

Sursele de formare a veniturilor bugetului sătesc sunt stabilite de **Codul Fiscal și Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003**, ca transferuri de la bugetul raional/municipal, impozite și taxe locale, achitate de contribuabili:

- Impozitul funciar;
- Impozitul pe bunurile imobiliare;
- Impozitul pe venitul din activitatea de antreprenoriat;
- Taxa pe reclamă;
- Taxa pentru patenta de întreprinzător;
- Taxa de piață;
- Taxa pentru amenajarea teritoriului;

- Taxa pentru resursele naturale;
- Taxa pentru stațiunile balneare etc.

Bugetele sătești/orășenești beneficiază de **transferuri** din contul fondului de susținere financiară a bugetelor raionale/municipale pentru uniformizarea gradului de suport financiar al bugetelor sătești/orășenești.

Conform Clasificației bugetare fiecărui tip de impozit și taxă i se atribuie un cod, constituit din capitol și paragraf, care este prezentat în tabelul 1.

Tabelul 1

Clasificația veniturilor bugetare

Codul		Denumirea
capitol	paragraf	
114	03	Impozit funciar încasat de la persoane fizice
114	11	Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice
115	41	Taxa pe reclamă
122	27	Taxa de piață
122	28	Taxa pentru amenajarea teritoriului

Evidența veniturilor se ține în contul de pasiv **407 „Venituri bugetare”**. În **credit** – încasarea veniturilor. În **debit** – rambursarea veniturilor încasate în plus contribuabililor, închiderea soldului contului la finele anului. **Soldul creditor** – suma veniturilor încasate de la începutul anului.

Tranzacții:

1. Suma veniturilor încasate în contul curent al bugetului sătesc pe data de 01.12.20__:

Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 7 200 lei
Ct 407 „Venituri bugetare” – 7 200 lei

2. Rambursarea veniturilor încasate în plus contribuabililor pe data de 02.12.20__:

Dt 407 „Venituri bugetare” – 390 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 390 lei

3. Suma transferului primit de la bugetul raional/municipal în contul curent al bugetului sătesc.

Dt 107 „Cont curent al bugetului satului (comunei), orașului” – 30 000 lei
Ct 407 „Venituri bugetare” – 30 000 lei

Conform Instrucțiunii nr. 94 din 19.07.2010 evidența analitică a veniturilor este organizată în **Registrul veniturilor forma nr. 16**.

Dar, de regulă, nu se ține evidența analitică a veniturilor, deoarece la finele fiecărei luni Trezoreria teritorială prezintă compartimentului financiar-contabil al primăriilor sătești, orășenești **Extrasul din Fișa executării bugetului sătesc** în care sunt reflectate veniturile realizate pe fiecare tip de impozit și taxă în perioada de gestiune.

În procesul executării bugetului sătesc / orășenesc administrațiile sătești / orășenești suportă cheltuieli bugetare efective care sunt acoperite prin intermediul cheltuielilor de casă.

Cheltuielile de casă reprezintă cheltuielile efectuate din contul trezorerial de cheltuieli prin virament pentru plata bunurilor și serviciilor achiziționate, lucrărilor executate, pentru plata salariului prin card, CAS și PAM etc. De asemenea, se consideră **cheltuieli de casă** cheltuielile efectuate în numerar din casa primăriei sătești / orășenești pentru plata salariului, avansului titularilor de avans, indemnizațiilor etc.

Nu se consideră cheltuieli de casă rambursarea veniturilor contribuabililor, rambursarea împrumuturilor bugetare bugetului raional / municipal, mijloacele transmise bugetului raional / municipal, ridicarea numerarului din contul curent în casa primăriei sătești / orășenești, precum și rambursarea numerarului din casă în contul trezorerial de cheltuieli.

Evidența cheltuielilor de casă se ține în contul de activ **207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”**. În **debit** – cheltuielile de casă efectuate din contul curent / casă. În **credit** – diminuarea cheltuielilor de casă pe parcursul anului, închiderea soldului contului la finele anului. **Soldul debitor** – suma cheltuielilor de casă efectuate de la începutul anului.

În evidența analitică cheltuielile de casă se divizează pe articole și alineate de cheltuieli stabilite în clasificarea economică a cheltuielilor bugetare (art. 111; 112; 113; 114; 116; 135; 241; 242; 243 etc.).

Tranzacții:

1. Suma mijloacelor bănești ridicată în numerar din contul curent pentru plata salariului și avansului spre decontare titularului de avans:

Dt 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 90 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 90 000 lei

2. Retribuția plătită din casă salariaților:

Dt 180 „Decontări cu personalul privind retribuirea muncii” – 80 000 lei
Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 80 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuielile de casă ale Bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.111.00 – 80 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 80 000 lei

3. Avansul plătit din casă titularului de avans:

Dt 160 „Decontări cu titularii de avans” – 10 000 lei
Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 10 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuielile de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.114.01 – 10 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 10 000 lei

4. Transferul CAS la BASS din contul curent al bugetului sătesc:

Dt 198 „Decontări privind CAS cu BASS” – 23 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 23 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.112.00 – 23 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 23 000 lei

5. Transferul PAM la FAM din contul curent al bugetului sătesc:

Dt 199 „Decontări privind PAM cu CNAM” – 4 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 4 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.116.00 – 4 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 4 000 lei

6. Transferul plății SA „Apă-Canal” din contul curent al bugetului sătesc pentru serviciile prestate:

Dt 178 „Decontări cu diferiți debitori și creditori” – 11 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 11 000 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.113.34 – 11 000 lei
Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 11 000 lei

7. Rambursarea avansului neutilizat în casă de către titularul de avans:

Dt 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 750 lei
Ct 160 „Decontări cu titularii de avans” – 750 lei

Concomitent se contabilizează diminuarea cheltuielilor de casă:

Dt 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 750 lei
Ct 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.114.01 – 750 lei

8. Rambursarea avansului neutilizat din casă în contul curent:

Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 750 lei
Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 750 lei

Evidența analitică a cheltuielilor de casă este organizată în **Registrul evidenței alocațiilor, plăților de casă și cheltuielilor efective forma nr. 309-p** pe articole și alineate de cheltuieli.

Din bugetele sătești / orașenești se acordă indemnizații pentru consilierii din consiliul sătesc/orășenesc în mărimea stabilită prin hotărârea consiliului sătesc. De exemplu, 40 lei pentru participarea la o ședință a consiliului sătesc/orășenesc. Pentru evidența acestor decontări este destinat contul de pasiv **189 „Alte decontări”**. În **credit** – calculul indemnizației pentru consilierii sătești. În

debit – reținerea impozitului pe venitul din salariu, achitarea indemnizației consilierilor sătești. **Soldul creditor** – datoria bugetului sătesc / orășenesc față de populație, aferenta indemnizației pentru consilierii sătești/orășenești.

Tranzacții:

1. Calculul indemnizației pentru consilierii care au participat la ședința consiliului sătesc în luna/trimestrul respectiv (10 consilieri × 40 lei = 400 lei):

Dt 200 „Cheltuieli bugetare pentru întreținerea instituției”, art. 135.25 – 400 lei

Ct 189 „Alte decontări” – 400 lei

2. Reținerea impozitului pe venitul din indemnizație (7%):

Dt 189 „Alte decontări” – 28,00 lei

Ct 173 ”Decontări privind plățile la buget” – 28,00 lei

3. Achitarea indemnizației consilierilor sătești din casă:

Dt 189 „Alte decontări” – 372,00 lei

Ct 120 „Casa pe mijloace bugetare” – 372,00 lei

Concomitent se contabilizează cheltuielile de casă:

Dt 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor”, art.135.25 – 372,00 lei

Ct 230 „Finanțarea din buget pentru cheltuielile instituției” – 372,00 lei

În procesul executării bugetelor sătești / orășenești în anumite perioade de timp veniturile bugetului sătesc / orășenesc nu sunt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor aprobate în bugetul sătesc / orășenesc. În aceste condiții administrațiile sătești / orășenești, conform **Legii privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003**, pot angaja împrumuturi bugetare cu scadență în același an bugetar.

În acest scop administrația sătească / orășenească înaintează un demers cu argumentarea necesității angajării împrumutului bugetar consiliului raional / municipal. Împrumutul bugetar se acordă administrației sătești / orășenești din bugetul raional / municipal în baza deciziei consiliului raional / municipal fără gaj și fără dobândă. Suma împrumutului bugetar nu poate depăși 5% din totalul veniturii bugetului sătesc / orășenesc aprobat în anul curent.

De regulă, împrumuturile bugetare sunt angajate pentru plata datoriilor aferente salariilor învățătorilor sau serviciilor comunale.

Evidența împrumuturilor bugetare se ține în contul de pasiv **520 „Împrumuturi bugetare”**. În **credit** – încasarea împrumutului bugetar. În **debit** – rambursarea împrumutului bugetar bugetului raional / municipal. **Soldul creditor** – datoria bugetului sătesc / orășenesc față de bugetul raional / municipal aferentă împrumutului bugetar.

Tranzacții:

1. Suma împrumutului bugetar pe termen scurt primită de la bugetul raional / municipal în contul curent al bugetului sătesc:

Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 75 000 lei

Ct 520 „Împrumuturi bugetare” – 75 000 lei

2. Rambursarea împrumutului bugetar bugetului raional / municipal din contul curent al bugetului sătesc / orășenesc:

Dt 520 „Împrumuturi bugetare” – 75 000 lei

Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 75 000 lei

Pe parcursul anului pot apărea modificări în legislația fiscală, modificări administrativ-teritoriale, modificări în subordonarea instituțiilor publice etc. Aceste modificări generează majorări / diminuări ale veniturilor / cheltuielilor bugetului sătesc. De exemplu, în baza Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova se formează o nouă administrație sătească prin divizarea unei comune, constituită din două sate. Astfel, se va diviza și bugetul sătesc al acestei comune.

De asemenea, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova bugetele sătești/orășenești beneficiază de mijloace primite pentru acordarea ajutorului social păturilor social-vulnerabile (angajaților din sfera bugetară), venitul cărora nu depășește 1450 lei/membru al familiei.

Pentru evidența mijloacelor transmise și primite este destinat contul de activ-pasiv **730 „Mijloace transmise și primite”**. În **debit** – suma mijloacelor transmise altor bugete, închiderea contului de mijloace primite. În **credit** – suma mijloacelor primite din alte bugete, închiderea contului de mijloace transmise. **Soldul** se reflectă desfășurat.

- **Soldul debitor** – suma mijloacelor transmise altor bugete;
- **Soldul creditor** – suma mijloacelor primite din alte bugete.

Tranzacții:

1. Suma mijloacelor transmise bugetului raional din contul curent al bugetului sătesc:

Dt 730 „Mijloace transmise și primite” – 125 000 lei
Ct 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 125 000 lei

2. Suma mijloacelor primite din bugetul raional în contul curent al bugetului sătesc pentru acordarea ajutorului social păturilor social-vulnerabile (angajaților din sfera bugetară), venitul cărora nu depășește 1450 lei/membru al familiei:

Dt 107 „Cont trezorerial al bugetului satului (comunei), orașului” – 175 000 lei
Ct 730 „Mijloace transmise și primite” – 175 000 lei

Evidența analitică pe conturile 520 „Împrumuturi bugetare”, 730 „Mijloace transmise și primite” este organizată în **Registrul conturilor curente și decontărilor forma nr. 292**.

La finele anului se stabilește **rezultatul executării bugetului sătesc / orășenesc**. În acest scop din totalul veniturilor realizate, inclusiv și mijloacele primite din alte bugete se scade totalul cheltuielilor de casă efectuate, inclusiv și mijloacele transmise altor bugete.

Pentru evidența rezultatelor executării bugetului sătesc este destinat contul de pasiv **900 „Rezultatele executării bugetului”**. În **credit** – închiderea soldului contului de venituri bugetare și a soldului contului de mijloace primite. În **debit** – închiderea soldului contului cheltuieli de casă și a soldului contului de mijloace transmise. **Soldul creditor** – soldul liber de mijloace bugetare (prevalarea veniturilor asupra cheltuielilor).

Procesul de stabilire a rezultatului executării bugetului sătesc / orășenesc se realizează prin operațiunea de **închidere anuală a conturilor**, care îmbrățișează următoarele formule contabile:

1. Închiderea soldului contului de venituri bugetare:

Dt 407 „Venituri bugetare” – 1 100 000 lei
Ct 900 „Rezultatele executării bugetului” – 1 100 000 lei

2. Închiderea soldului contului de mijloace primite:

Dt 730 „Mijloace transmise și primite” – 500 000 lei
Ct 900 „Rezultatele executării bugetului” – 500 000 lei

3. Închiderea soldului contului cheltuielilor de casă:

Dt 900 „Rezultatele executării bugetului” – 1 250 000 lei
Ct 207 „Cheltuieli de casă ale bugetelor satelor (comunelor), orașelor” – 1 250 000 lei

4. Închiderea soldului contului de mijloace transmise:

Dt 900 „Rezultatele executării bugetului” – 280 000 lei
Ct 730 „Mijloace transmise și primite” – 280 000 lei

Soldul liber de mijloace bugetare = 1 100 000 + 500 000 – 1 250 000 – 280 000 = 70 000 lei.

În noul an bugetar soldul liber de mijloace bugetare poate fi utilizat prin decizia consiliului sătesc / orășenesc pentru acoperirea unor cheltuieli, ca reparația capitală / curentă a edificiilor școlii, grădiniței, casei de cultură, întreținerea taberelor de odihnă școlărești etc.

Utilizarea soldului liber de mijloace bugetare se contabilizează prin formula contabilă:

Dt 900 „Rezultatele executării bugetului” – 35 000 lei
Ct 407 „Venituri bugetare” – 35 000 lei

Evidența analitică pe contul 900 „Rezultatele executării bugetului” este organizată în **Registrul conturilor curente și decontărilor forma nr. 292**.

Bibliografie:

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova și legile pentru punerea în aplicare a titlurilor acestuia. // Revista „Contabilitate și audit”, 2014, nr.1.
2. Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003// Monitorul Oficial a Republicii Moldova nr.248-253 din 19.12.2003.
3. Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor nr. 94 din 19.07.2010// Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.135-137 din 3.08.2010.